

שלב

הלכות תפלה קיד-קטו

שחזור לראש ברכה שניה אם לא סיים הברכה ק"ט הכל לא אמרו אלא כשמעה בשוגג אבל במזיד ומתכוין צריך לחזור לראש התפלה וה"ה אם שח במזיד כמו שנתבאר בס"י ק"ד קכ:

י המתפלל ואינו יודע אם הוכיר הגשם אם לאו קכא עד שלשים יום חזקה מה שהוא למוד הוא מזכיר מבוא ואילך מה שהוא צריך הוא מזכיר לפיכך אם מסופק בימות החמה אם הוכיר מוריד הגשם עד שלשים יום בחזקה שהוכירו כמו שהיה רגיל כל ימות החורף וצריך לחזור קכב ובימות הגשמים צריך גם כן לחזור קכג עד שלשים יום במדינות אלו שאין מזכירין מל בימות החמה קכד והרי כל שלשים יום הוא בחזקה שלא הוכיר לא מל ולא גשמים כן הסתם לאחר ל' יום א"צ לחזור שכבר נתרגל לשונו לומר בהלכה ומן הסתם אמר כהרגל לשונו ואפילו אם שנג או פשע יום או יומים ולא התפלל כלל קכה לא הורע חזקתו בזה וכיון שהחזק ברוב אלו ימים דיו בכך שכיון שאחר שלא הוכיר איזה יום חזר אח"כ והוכיר עד תום ל' יום ה"ז בחזקה של ל' יום:

יא אם ביום הראשון של פסח קכז אומר ברכת אתה גבור עד מוריד הטל ועד בכלל או במדינות אלו קכז עד מכלכל חיים ועד בכלל בלא מוריד הגשם צ' פעמים הרי נתרגל לשונו לומר (ו)רב להושיע (ו)מוריד הטל או (ו)רב להושיע מכלכל חיים כאלו אמר כן ל' יום קכח שכל יום מימות החול ג"כ אינו אומר אלא צ' פעמים ג' פעמים בכל יום ואם הורגל כשאומר מפורזין ק"ו ברצופין לפיכך אם אח"כ אינו זוכר אם הוכיר הגשם חזקה שלא הוכירו וא"צ לחזור וכן אם בשמיני עצרת אומר צ' פעמים אתה גבור עד ומוריד הגשם ועד בכלל ואח"כ נסתפק אם הוכיר הגשם חזקה שהוכירו (ויש חולקין על זה קכט וטוב לחוש לדבריהם לכתחלה שלא לעשות כן לסמוך על זה אבל אם עשה כן ואח"כ נסתפק אם הוכירו אין צריך לחזור כי כן עיקר):

קמ"ו מעם כרבת אתה הונן וכו' סעיף אחד:

א מפני שמותר האדם מן הכהמה היא הבינה והשכל קבעו ברכת אתה הונן ראש לאמצעות שאם אין בינה אין תפלה:

קמ"ז פירוש כרבת רפאנו ודינה וכו' סעיף אחד:

א רפאנו ה' ונרפא הושיענו כו' הוא לשון הכתוב רפאנו ה' וארפא הושיעני ואושיעה כי תהלתי אתה לפיכך אין לומר רפאנו ה' אלקינו אלא בלשון הכתוב:

קט כדלעיל ס"ד וש"נ.

קכ ס"ד וש"נ.

קכא ירושלמי תענית פ"א ה"א. לפירוש תוס' תענית ג, ב ר"ה בימות ורא"ש ריש תענית ופזר. ש"ע תמ"א ולבוש ס"ה. וראה לקמן ס' קכח פמ"ה.

קכב כדלעיל ס"ד וירש ס"ה וש"נ.

קכג כדלעיל ס"ה.

קכד ראה לעיל ס"ג וש"נ ב' הדעות בזה.

קכה ס"ז ס"ק ג.

קכז תשב"ס ס' רבה בשם מהר"ם מורגנבורג. מור בשם הרא"ש. ש"ע ורמ"א ס"ט. מ"א ס"ק ג"ה.

קכו ראה לעיל ס"ג וש"נ ב' הדעות בזה.

קכח ראה לקמן ס' תקפב ס"ג.

קכט רבינו פרץ בהגות תשב"ס שם. וראה ס"ז ס"ק ג. ש"ת הלכות קפנות ח"א ס' רסג.

סימן קטו

א מור וש"ע. וראה ברכות לז, א. וראה לקמן ס' רצד ס"א.

ב מור בשם ירושלמי (ראה בכרכות פ"ה ה"ב). ש"ע.

סימן קטז

א ויניה ד, י.

ב רש"ל בתשובה ס' סד, הובא במ"א.

הלכות תפלה קמזקיו שלג

ואע"פ שהכתוב ליחיד אין מכנין אותו לרבים¹ וכאן אומרים בלשון רבים מה שכתוב בלשון יחיד יש אומרים שהטעם הוא מפני שלא אסרו אלא בזמן שמתכוין לקרות או לתרגם שאינו רשאי לשנות מלשון הכתוב אבל כשאומר דרך תפלה ובקשה מותר לשנות הפסוק לפי צורך השעה ולפי ענין התהנה ובקשה יש אומרים² שהטעם הוא מפני שלא אסרו לשנות אלא כשקורא כל המזמור או כל הענין כסדר ואז אפילו דרך תפלה ובקשה אסור לשנות אבל כשמתפלל ואומר פסוקים הנה והנה יכול לשנות מיוחד לרבים ומרבים ליחיד ויש להחמיר בדבריהם שלא לשנות מזמור שלם³ מיוחד לרבים או להוסיף אפילו דרך תפלה וגם פסוק לא ישנה אלא כשאומרו דרך תפלה ובקשה כמו שנתבאר לסברא הראשונה⁴ (לפי⁵ שאפשר שגם לסברא האחרונה לא התירו אלא בדרך זה):

קין דיני ברכת השנים וכו' ה' סעיפים:

א ברכת השנים⁶ צריך לשאול בה מטר בימות הגשמים ומפני מה קבעו השאלה בברכת השנים מתוך שהיא פרנסה קבועה בברכת פרנסה⁷.

ומתחילין לשאול בארץ ישראל מליל ז' במרחשון⁸ לפי שהיא ארץ הרים⁹ וצריכה לגשמים מיד אחר החג¹⁰ והיה ראוי לשאול בה מיד אחר החג אלא שאיחרו השאלה מ"ו ימים אחר החג כדי שגיע האחרון שבישראל שעלה לרגל לכתוב לנהר פרת¹¹ שהוא מקום ישוב היותר רחוק מירושלים ולא יעצרנו הגשם¹² (ואף לאחר החורבן¹³ היו מתאספים ג"כ מכל הסביבות בירושלים לרגל כמו שעושים גם היום¹⁴ לפיכך לא בטלו תקנת הכמים שתקנו השאלה בארץ ישראל כו' במרחשון¹⁵).

ובבבלי¹⁶ וכוונתו בה¹⁷ שאינה ארץ הרים בארץ ישראל¹⁸ וא"צ לגשמים מיד אחר החג מתחילין¹⁹ בליל ס' אחר תקופת תשרי ויום התקופה²⁰ ויום השאלה²¹ הם בכלל הם' נמצא לעולם כ' ימים בין התקופה לשאלה²² שאם התקופה ביום א' השאלה היא בליל ד' וס' יום אלו אין מונין אותם מעת לעת²³ אלא אפילו נפלה התקופה ביום מתחילין לשאול בליל ס' מיום זה.

ג תוספתא ור"ף סוף מגילה.

ד מור בשם הרמ"ה ש"ע. וראה לבוש.

ה מור מרא"ש סוף פ"ג רמב"ה, ושם בשם הרב רבנו יונה. וראה לבוש.

ו רמ"א.

ז עולת תמיד ס"ק ב. אליה רבה ס"ק ג.

ח ע"י מ"ו ברעת הרמ"א.

סימן קיז

א משנה ברכות לג. א. מור וש"ע ס"א.

ב נמ' ברכות שם. וראה לעיל ס' קיד ס"ו.

ג משנה תענית ג. א. רמב"ם פ"ב מנהל תפלה המ"ו. מור (ראה ב"ה). ש"ע שם.

ד דברים יא. יא (וראה ברמב"ן ע"פ י). וראה רש"י תענית שם ד"ה ובגולה וד"ה עליו וד"ה תתאי. תשובת ר"י

ב"ר יהודה כשבבלי הלקט ס' כא. ב"ה (ד"ה ומתחילין). ט"ז ס"ק א.

ה ע"י תענית ד. ב. הו"א ולא להו, ורש"י. רמ"ה רש תענית. רמב"א תענית ד. א (בתחילתו). מאורי תענית

י. א. ר"ג ריש תענית (ב, א ד"ה ואיכא). ב"ה (שם).

ו משנה תענית י. א. ורש"י ר"ה כ"ד. לבוש ס"א. וראה לק"ש ח"ב ע' 54.

ז ראה לק"ש ח"ב ע' 54 ואיך. שלחן המלך ח"א ע' קכ"ז.

ח ר"ג ריש תענית (ב, א מר"ה ואיכא). לבוש סוף ס"א.

ט ראה לק"ש ח"י ע' 197.

י ראה לק"ש ח"ב שם ע' 55 ובהערות.

יא תענית ג. א. מור. לבוש ס"א.

יב ראה רמב"ם פ"ב מנהל תפלה המ"ו.

יג רש"י תענית שם ד"ה ובגולה. וראה לבוש ס"א. ב"ה.

יד ש"ע ס"א.

טו תוס' תענית שם ד"ה הלכתא. שבה"ל ס' כא בשם הרי"ד (פסקי תענית ג, א). הג"מ הל' תפלה שם אות י. רמ"א פ"א.

טז תענית שם. מור וש"ע ס"א.

יז מ"א ס"א.

יח רש"י ריש תענית ס' ד. הובא בפור. עולת תמיד ס"ק ב ברעת הרמ"א שם.